

EU-lagstiftning och användning av AI inom kommunsektorn

Artificiell intelligens erbjuder allt större möjligheter för kommunsektorn att förbättra de offentliga tjänsterna, öka effektiviteten och bidra till bättre service för medborgarna. Flera beprövade AI-tekniker som är klara att användas skulle kunna förbättra medborgarnas livskvalitet, företagens service och den offentliga sektorns produktivitet, inklusive exempelvis grundläggande administration, undervisning, sysselsättning och företagstjänster samt tillhandahållandet av individuellt riktade tjänster.

Lagstiftningen på EU-nivå ställer dock hinder som bromsar införandet och utvecklingen, i synnerhet när det gäller AI-applikationer med hög risk. De främsta utmaningarna gäller den rättsliga osäkerheten kring AI-system med hög risk, oklara dataskyddskrav och brist på myndighetsstöd för organisationer inom den offentliga sektorn. För att möjliggöra en effektiv implementering av artificiell intelligens krävs ett sömlöst samarbete mellan lagstiftare, myndigheter och de organisationer inom den offentliga sektorn som använder AI.

De viktigaste förslagen och observationer

Omvärdering av förhållningssättet till AI-system med hög risk

Inom kommunsektorn anser man ofta att de regleringsmässiga riskerna med AI-system med hög risk, oklarheterna i anslutning till dem och den administrativa bördan är så betydande att man helt undviker projekt i denna kategori eller den "gråzon" som omger den. AI-system med hög risk är ofta också sådana som har betydande effekter, och därför förblir en stor del av AI:s potential åtminstone tills vidare outnyttjad. **För att stödja organisationer inom kommunsektorn behövs vägledning som bygger på konkreta användningsfall, särskilt när det gäller sådana som inkluderar hög risk.**

Klargörande av terminologin i AI-förordningen

AI-förordningens effektivitet när det gäller att främja ansvarsfull artificiell intelligens beror på hur begriplig den är och hur tydliga de centrala begreppen i förordningen är. Termer som "AI-system", "leverantör", "användare" och "profilering" lämnar rum för tolkning. Oklarhet kan uppstå till exempel i situationer där kommunen samarbetar med en annan aktör – när blir leverantörens skyldigheter också användarens skyldigheter vid samutveckling? Tolkningsutrymmet medför därmed också utmaningar för planeringen av utvecklingssamarbetet. **Terminologin bör definieras**

tydligt och harmoniseras med övrig lagstiftning genom anvisningar. Det gäller särskilt sådana termer som är direkt kopplade till riskklassificering, såsom till exempel profilering. Mångtydighet skapar juridisk osäkerhet och komplicerar upphandlingsprocesser, vilket försvårar myndigheters möjligheter att skaffa och ta i bruk nya AI-system.

Tillhandahållande av riktad rådgivning för den offentliga sektorn

Kommunsektorn stöder Europeiska kommissionens initiativ att skapa en riktad rådgivningstjänst för genomförandet av AI-förordningen. **Rådgivningen bör omfatta såväl näringslivets som den offentliga sektorns särskilda behov.** Kommunerna har olika upphandlingsprocesser och ansvar jämfört med aktörer inom den privata sektorn, vilket ofta kräver en striktare tolkning av lagstiftningen. Det är viktigt att förstå vad man köper vid system- och tjänsteupphandlingar. Redan före själva upphandlingen har det i kommunsektorn pågått en långsiktig planering och utveckling, där det är viktigt att förstå vilka AI-system som är möjliga i praktiken inom ramen för lagstiftningen. Kommuner och städer kan också spela en roll som samutvecklare med aktörer från den privata sektorn. Det är viktigt att kommuner och städer har en jämlik möjlighet att vara en partner till den privata sektorn och att göra sin egen bedömning, oberoende av tjänsteleverantörer. Rådgivningstjänster med låg tröskel skulle vara ett stöd för offentliga organisationer att navigera i den ständigt komplexa lagstiftningsmiljön, hantera risker och ansvarsfullt implementera ny AI-teknik.

Bindande förhandsavgöranden

EU bör skapa en mekanism för ibruktagande av AI där **organisationer före implementeringen och omfattande investeringar kan få ett bindande beslut från nationella myndigheter om lagligheten i fråga om planerade AI-system**, särskilt i förhållande till GDPR och AI-förordningen. Detta skulle avsevärt minska de risker som är förknippade med införandet av AI och bidra till ökad rättssäkerhet.